A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2019. július 29.*

„Előzetes döntéshozatal – Állami támogatások – Foglalkoztatási támogatások – A képzési és munkaszerződésekhez kapcsolódó társadalombiztosítási járulékok alóli mentesség – 2000/128/EK határozat – Olaszország által a foglalkoztatás támogatása érdekében nyújtott támogatások – A belső piaccal részben összeegyeztethetetlen támogatások – A 2000/128/EK határozatnak egy olyan vállalkozásra való alkalmazhatósága, amely számára egy önkormányzat által közvetlenül odaítélt, helyi tömegközlekedési szolgáltatásokat nyújt kizárólagos jelleggel – EUMSZ 107. cikk (1) bekezdés – A »verseny torzításának« fogalma – A tagállamok közötti »kereskedelem érintettsége«”

A C-659/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte suprema di cassazione (semmítőszék, Olaszország) a Bírósághoz 2017. november 24-én érkezett, 2017. július 4-i határozatával terjesztett elő

az **Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)**

és

az **Azienda Napoletana Mobilità SpA** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök (előadó), T. von Danwitz és P. G. Xuereb bírák,

főtanácsnok: G. Hogan,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. április 3-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) képviseletében A. Sgroi, L. Maritato és C. D’Aloisio avvocati,

– az Azienda Napoletana Mobilità SpA képviseletében M. Malena és S. Miccoli avvocati,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,

– az Európai Bizottság képviseletében D. Recchia és F. Tomat, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: olasz.

a főtanácsnok indítványának a 2019. június 6-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

**Ítéletet**

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének és az Olaszország által a foglalkoztatás támogatása érdekében nyújtott támogatásról szóló [nem hivatalos fordítás], 1999. május 11-i 2000/128/EK bizottsági határozat (HL 2000. L 42., 1. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) és az Azienda Napoletana Mobilità SpA (a továbbiakban: ANM) között az ANM-re rótt azon esetleges kötelezettség tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, hogy ez utóbbi fizesse meg az INPS-nek járó, az ANM által az 1997 és 2001 között kötött képzési és munkaszerződésekkel kapcsolatos társadalombiztosítási terheket.

## Jogi háttér

### *A 2000/128 határozat*

3 A 2000/128 határozat 62–67. pontja az olasz képzési és munkaszerződésekre vonatkozó olasz szabályozást illetően kimondja:

„62. Az olyan képzési és munkaszerződések, mint amelyeket a [legge n. 863 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1984. ottobre 30, n. 726, recante misure urgenti a sostegno e ad incremento dei livelli occupazionali (1984. október 30-i, a foglalkoztatás szintjének fenntartására és emelésére vonatkozó sürgős intézkedésekről szóló, az 1984. december 19-i 726. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet törvénnyé alakító 863. sz. törvény, a GURI 1984. december 22-i 351. száma, 10691. o.)] szabályoz, nem az [EK]-szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti támogatásnak, hanem általános intézkedésnek minősültek. Az ebben előírt kedvezményeket ugyanis egyformán, automatikusan, hátrányos megkülönböztetéstől mentesen és objektív kritériumok alapján kellett valamennyi vállalkozásra alkalmazni.

63. Az 1990-ben a 1990. december 29-i [legge n. 407 – Disposizioni diverse per l'attuazione della manovra di finanza pubblica 1991–1993 (az 1991–1993. évek államháztartási politikájának végrehajtására vonatkozó különböző rendelkezésekről szóló 407. sz. törvény, a GURI 1990. december 31-i 303. száma, 3. o.)] által bevezetett módosítások megváltoztatták ezen intézkedések természetét. E rendelkezések a csökkentéseket a kedvezményezett vállalkozás helyétől, valamint azon ágazattól függően változtatta meg, amelyhez a kedvezményezett vállalkozás tartozik. E tény okán egyes vállalkozások jelentősebb csökkentésekben részesülnek, mint amelyekhez a versenytárs vállalkozások jutnak.

64. Az ugyanazon tagállam más vállalkozásaihoz viszonyítottan bizonyos vállalkozásokat előnyben részesítő szelektív csökkentések, függetlenül attól, hogy e szelektivitás egyéni, regionális vagy ágazati szinten valósul-e meg, a csökkentés eltérő részét tekintve az [EK]-szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősülnek, amelyek torzítják a versenyt, és érinthetik a tagállamok közötti kereskedelmet.

Az említett különbözet ugyanis azokat a vállalkozásokat részesíti előnyben, amelyek Olaszország bizonyos területein működnek, mivel e területeken kívül nem nyújtják azt a vállalkozások számára.

65. E támogatás torzítja a versenyt, tekintve hogy megerősíti a kedvezményezett vállalkozások pénzügyi helyzetét és cselekvési lehetőségeit az e támogatásban nem részesülő versenytársaikhoz viszonyítva. Mivel ez a hatás a Közösségen belüli kereskedelemben mutatkozik meg, e kereskedelmet érinti a támogatás.

66. E támogatások különösen azért torzítják a versenyt és érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, mivel a kedvezményezett vállalkozások termelésük egy részét más tagállamokba exportálják; ezenfelül, még ha e vállalkozások nem is exportálnak, a hazai termelés azon tény miatt részesül előnyben, hogy a nemzeti termelés kerül előnyösebb helyzetbe azáltal, hogy csökken a más tagállamokban működő vállalkozások exportlehetősége az olasz piacok irányába.

67. A fenti okok miatt a vizsgált intézkedéseket főszabály szerint tiltja az [EK]-szerződés 87. cikkének (1) bekezdése, valamint az [1992. május 2-i,] az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.; a továbbiakban: EGT-megállapodás) 62. cikkének (1) bekezdése, és azok csak akkor tekinthetők összeegyeztethetőnek a közös piaccal, ha azokra az említett szerződésben vagy az említett megállapodásban előírt eltérések valamelyike vonatkozik.”

4 A képzési és a munkaszerződések határozatlan idejű szerződésekké történő átalakítására vonatkozó olasz szabályozás tekintetében e határozat indokolásának 97. és 98. pontja ezt írja elő:

„97. A képzési és munkaszerződések tekintetében előírt támogatások egyéves meghosszabbítását illetően, és mivel e támogatások még hangsúlyosabban szelektív jelleget mutatnak, mert csak az 1. sz. célkitűzés területeire korlátozódnak, a V.1.a) pontban kifejtett támogatásra vonatkozó elemzés még relevánsabb e beavatkozások tekintetében.

98. Következésképpen a fenti megfontolásokból az következik, hogy a szóban forgó intézkedések érinthetik a Közösségen belüli kereskedelmet. Az ezen intézkedésekben foglalt támogatási elemekre figyelemmel meg kell állapítani, hogy a beavatkozások az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének, illetve az EGT-Megállapodás 62. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak, mivel olyan állami támogatásoknak minősülnek, amelyek úgy torzíthatják a versenyt, hogy az hatással lehet a Közösségen belüli kereskedelemre, és azok csak akkor egyeztethetők össze a közös piaccal, ha azokra az előírt eltérések valamelyike vonatkozik.”

5 Az említett határozat 1. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) Az Olaszország által a munkavállalók képzési vagy munkaszerződéssel történő foglalkoztatására 1995 novembere óta jogellenesen nyújtott, az [1984. december 19-i 863. sz. törvény, az 1990. december 29-i 407. sz. törvény, a legge n. 169 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1991. marzo 29, n. 108, recante disposizioni urgenti in materia di sostegno dell’occupazione (a foglalkoztatás fenntartására vonatkozó sürgős rendelkezésekről szóló, 1991. március 29-i 108. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet módosításokkal törvénnyé alakító 1991. június 1-jei 169. sz. törvény, a GURI 1991. június 4-i 129. száma 4. o.), valamint a legge n. 451 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1994. maggio 16, n. 299, recante disposizioni urgenti in materia di occupazione e di fiscalizzazione degli oneri sociali (a foglalkoztatásra és a társadalombiztosítási járulékok fiskalizációjára vonatkozó sürgős rendelkezésekről szóló, 1994. május 16-i 299. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet módosításokkal törvénnyé alakító 1994. július

19-i 451. sz. törvény, a GURI 1994. július 19-i 167. száma, 3. o.] szerinti támogatások összeegyeztethetők a közös piaccal és az EGT-Megállapodással annyiban, amennyiben a következőkre vonatkoznak:

– új munkahelyeknek a kedvezményezett vállalkozásoknál történő létrehozására olyan munkavállalók érdekében, akik a foglalkoztatásra nyújtott támogatásokra vonatkozó iránymutatás [HL 1995. C 334., 4. o.] értelmében még nem rendelkeztek munkahellyel, vagy korábbi munkahelyüket elveszítették,

– a munkaerőpiacra való beilleszkedés vagy újrabeilleszkedés területén különös nehézségekkel küzdő munkavállalók felvétele. A jelen határozat alkalmazásában »a munkaerőpiacra való beilleszkedés vagy újrabeilleszkedés területén különös nehézségekkel küzdő munkavállalók« a 25 évnél fiatalabbak, a legfeljebb 29 éves[, egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkező] személyek, valamint a tartósan munkanélküliek, vagyis akik legalább egy éve munkanélküliek.

(2) A képzési és munkaszerződések útján nyújtott, az (1) bekezdésben szereplő feltételeknek nem megfelelő támogatások összeegyeztethetetlenek a közös piaccal.”

6 Ugyanezen határozat 2. cikke értelmében:

„(1) Az Olaszország által a [legge n. 196 – Norme in materia di promozione dell’occupazione (a foglalkozás elősegítésére irányuló intézkedésekről szóló, 1997. június 24-i 196. sz. törvény; a GURI 1997. július 4-i 154. számának rendes kiegészítése] 15. cikke alapján a képzési és munkaszerződések határozatlan idejű szerződéssé való átalakítására nyújtott támogatások összeegyeztethetők a közös piaccal és az EGT-Megállapodással, feltéve hogy e támogatások megfelelnek az új munkahelyek létrehozását előíró, a foglalkoztatási támogatásokra vonatkozó iránymutatásban meghatározott feltételnek.

Valamely vállalkozás személyi állományának létszámát az átalakítás tárgyát képező munkahelyek, valamint a határozott időre szóló szerződésekkel létrehozott vagy a tartósság bizonyos fokát nem garantáló munkahelyek levonásával kell megállapítani.

(2) A képzési és munkaszerződések határozatlan idejű szerződésekké való átalakítására nyújtott, az (1) bekezdésben szereplő feltételnek nem megfelelő támogatások összeegyeztethetetlenek a közös piaccal.”

7 A 2000/128 határozat 3. cikke előírja:

„Olaszország meghozza az ahhoz szükséges valamennyi intézkedést, hogy a kedvezményezettek visszatérítsék az 1. és 2. cikkben szereplő feltételeknek nem megfelelő, jogellenesen nyújtott támogatásokat.

A visszatéríttetést a nemzeti jogban szabályozott eljárásoknak megfelelően kell lefolytatni. A visszatérítendő összegek után kamatot kell fizetni attól az időponttól kezdve, amikor ezen összegeket a kedvezményezettek rendelkezésére bocsátották, a tényleges visszatérítésig. A kamatot a regionális célú támogatások keretében nyújtott szubvenció–egyenérték számításához alkalmazott referencia–kamatláb alapján kell számítani.”

### *Az olasz jog*

8 Az Olasz Köztársaság az 1984. december 19-i 863. sz. törvénnyel (a továbbiakban: 863. sz. törvény) vezette be a „képzési és munkaszerződést”. Eredetileg egy határozott idejű, képzési időszakot felölelő szerződésről volt szó, 29 évesnél fiatalabb munkanélküliek alkalmazása céljából. Az ilyen típusú

szerződéssel alkalmazott személyek egy kétéves időszakra mentesültek a munkáltató által fizetendő társadalombiztosítási járulékok alól. Ezt a mentességet egyformán, automatikusan és hátrányos megkülönböztetéstől mentesen alkalmazták az ország egész területén.

9 A képzési és munkaszerződésekre alkalmazandó szabályokat ezt követően az 1990. december 29-i 407. sz. törvény módosította (a továbbiakban: 407/1990 törvény), amely a társadalombiztosítási járulékok alóli mentesség modulációját írta elő, az 1991. június 1-jei 169. sz. törvény, amely 32 évre terjesztette ki azon munkavállalók életkorát, akiket ilyen típusú szerződéssel alkalmazhattak, valamint az 1994. július 19-i 451. sz. törvény (a továbbiakban: 451/1994 törvény), amely bevezette az egy évre korlátozott képzési és munkaszerződést, és amely rögzítette a képzés betartandó minimális óraszámban kifejezett időtartamát.

10 E módosító törvények 16 és 32 év közötti fiatalok képzési és munkaszerződéssel történő alkalmazását tették lehetővé, ezen életkori határ az illetékes tartományi hatóságok mérlegelésébe tartozhatott, és előírták a társadalombiztosítási járulékok alóli teljes mentességet, elsősorban egy kétéves időszak vonatkozásában azon vállalkozások javára, amelyek olyan övezetekben működtek, ahol a munkanélküliség magasabb volt az olasz országos átlagnál, és ezen időszakot meg lehetett hosszabbítani egy évvel abban az esetben, ha ezeket a szerződéseket határozatlan idejű munkaszerződésekké alakították át.

## Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11 Az ANM-et 1995-ben alapították egy közjogi konzorcium formájában létrehozott társaság átalakítását követően Nápoly (Olaszország) önkormányzatának helyi tömegközlekedési szolgáltatásai egységes és integrált irányítása céljából. 2001-ben részvénytársasággá alakították át, amelynek egyetlen részvényese ezen önkormányzat volt, célja pedig a területén bármely eszközzel végrehajtott, közösségi jellegű személy- és áruszállítások irányítása.

12 E tevékenység keretében az ANM 1995 novembere és 2001 májusa között személyeket vett fel a célból, hogy számukra szakmai képzést biztosítson, majd később a vállalkozásban foglalkoztassa őket. E felvételekre a 407/1990 törvénnyel, az 1991. június 1-jei 169. sz. törvénnyel és a 451/1994 törvénnyel módosított 1984. december 19-i 863. sz. törvény értelmében vett képzési és munkaszerződések által került sor. E szerződések határozatlan idejű munkaszerződésekké történő átalakítására a 451/1994 törvénynek megfelelően került sor. Az ANM az említett képzési és munkaszerződések, valamint ezek későbbi átalakítása tekintetében mentesült az alapügyben szóban forgó olasz szabályozásban előírt társadalombiztosítási járulékok fizetése alól.

13 Mivel az Európai Bizottság e szabályozást az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalommal részben összeegyeztethetetlennek minősítette, az INPS mint a 2000/128, határozat végrehajtásával megbízott nemzeti hatóság két fizetési felszólítást küldött az ANM-nek, amelyek összege 7 429 436,76 euró volt az 1997 és 2001 között képzési és munkaszerződések által történt felvételek, illetve 2 266 014,05 euró az e szerződéseknek az 1999 és 2001 közötti időszakban történt, határozatlan idejű munkaszerződésekké való átalakítása tekintetében.

14 Az ANM annak megállapítását kérte a Tribunale di Napolitól (nápolyi elsőfokú bíróság, Olaszország), hogy nem áll fenn kötelezettsége ezen összegek megfizetésére. E bíróság azon okból adott helyt az ANM keresetének, hogy a 2000/128 határozatnak nincs közvetlen hatálya az olasz jogrendben, mivel nem írt elő az Olasz Köztársaság számára kellően pontos és feltétlen kötelezettséget.

15 Az INPS fellebbezést nyújtott be a Tribunale di Napoli (nápolyi elsőfokú bíróság) ítélete ellen a Corte d'appello di Napolihoz (nápolyi fellebbviteli bíróság, Olaszország), amely helyben hagyta ezt az ítéletet, megváltoztatva annak indokolását. E bíróság szerint, bár a 2000/128 határozat nyilvánvalóan része az olasz jogrendszernek, az nem alkalmazható az ANM-re. Az a gazdasági előny, amelyet a

társadalombiztosítási járulékok alóli mentességek képviselnek, nem alkalmasak arra, hogy befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet, sem pedig arra, hogy torzítsa a versenyt, mivel ezek a mentességek versenymentes környezetben folytatott helyi tömegközlekedési tevékenységekre vonatkoztak, miután azokat közvetlenül az ANM-nek ítélték oda.

16 Az INPS felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be a Corte suprema di cassazionéhoz (semmítőszék, Olaszország), arra hivatkozva, hogy a Corte d'appello di Napoli (nápolyi fellebbviteli bíróság) helytelenül értelmezte az EUMSZ 107. cikket és a 2000/128 határozatot, mivel ez utóbbi teljes egészében alkalmazható az ANM-re.

17 E körülmények között a Corte suprema di cassazione (semmítőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Alkalmazható-e a [2000/128] határozat a helyi tömegközlekedési tevékenységet – a szolgáltatásnyújtás kizárólagossága alapján lényegében nem versenyző környezetben – végző azon munkáltatókra is, amelyek [a 407/1990 törvény] hatálybalépését követően, a jelen ügyben 1997 májusa és 2001 májusa közötti időszak vonatkozásában kötött képzési és munkaszerződések alapján járulékkedvezményekben részesültek?"

## Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

18 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2000/128 határozatot, hogy az alkalmazható az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan vállalkozásra, amely egy önkormányzat általi közvetlen odaítélés alapján, kizárólagossággal helyi tömegközlekedési szolgáltatásokat nyújtott, és amely egy olyan nemzeti szabályozás értelmében részesült a társadalombiztosítási járulékok csökkentésének kedvezményében, amelyet e határozat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésével részben összeegyeztethetetlennek nyilvánított.

19 E bíróság különösen arra a kérdésre vár választ, hogy az említett határozat alkalmazható-e a helyi tömegközlekedési ágazatban, és az alapügyben szereplőhöz hasonló körülmények között teljesülnek-e a verseny és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének az említett rendelkezésben rögzített feltételei.

20 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének értelmében vett „állami támogatásnak" való minősítéshez az e rendelkezésben leírt valamennyi alábbi feltétel teljesülése szükséges. Először is a beavatkozásnak az állam által vagy állami forrásból kell történnie. Másodszor, ennek a beavatkozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet. Harmadszor, kedvezményezettje számára szelektív előnyt kell biztosítania. Negyedszer, torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie (2018. március 6-i Bizottság kontra FIH Holding és FIH Erhvervsbank ítélet, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 A jelen ügyben először is ki kell emelni, hogy a Bizottság a 2000/128 határozat indokolásának 63., 64. és 97. pontjában megállapította, hogy az alapügyben vitatott olasz szabályozás az előző pontban említett feltételek közül az elsőt és a harmadikat teljesíti.

22 Ezt követően, e határozat indokolásának 65. és 97. pontjában ezen intézmény úgy ítélte meg, hogy a második és a negyedik feltétel is teljesül, a második esetében azon okból, hogy a támogatás megerősíti a kedvezményezett vállalkozások pénzügyi helyzetét és cselekvési lehetőségeit, és „mivel" a negyedik tekintetében e hatás a belső piaci kereskedelem keretében jön létre.

23 Az említett határozat 66. és 97. pontjában pontosításra kerül, hogy a verseny „különösen” azért torzul és a tagállamok közötti kereskedelem azért érintett, „mivel” a kedvezményezett vállalkozások termelésük egy részét más tagállamba exportálják; hasonlóképpen, ha a kedvezményezett vállalkozások nem is exportálnak, a nemzeti termelés kerül előnyösebb helyzetbe azáltal, hogy csökken a más tagállamokban működő vállalkozások exportlehetősége az olasz piacok irányába.

24 Márpedig, egyfelől, az ANM állításával szemben a 2000/128 határozat indokolása 66. pontjának megfogalmazásából nem következtethető ki, hogy a Bizottság e határozat alkalmazási körét azon vállalkozásokra szűkítette le, amelyek közvetlenül részt vesznek a termékek vagy szolgáltatások belső piaci kereskedelmében, az olyan helyi szolgáltatási ágazatok kizárásával, mint a helyi tömegközlekedés ágazata.

25 Amint ugyanis azt a Bíróság már megállapította, a Bizottság az említett határozat indokolásának 65. pontjában általánosságban kifejtette, hogy a társadalombiztosítási járulékoknak az alapügyben vitatott olasz szabályozás által előírt szelektív csökkentése torzítja a versenyt, és mivel ez a hatás a tagállamok közötti kereskedelemben jelentkezik, e kereskedelem érintett, az említett határozat indokolásának 66. pontja pedig csak a termelő ágazat példájának felhasználásával illusztrálja ezen értékelést (2002. március 7-i Olaszország kontra Bizottság ítélet, C-310/99, EU:C:2002:143, 88. pont).

26 Másfelől, a 2000/128 határozat indokolásának 65., 66. és 97. pontjából az következik, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti második és negyedik feltétel csak annyiban teljesül, amennyiben a társadalombiztosítási járulékok csökkentésének kedvezményezett vállalkozásai ki legyenek téve a versenynek egy akár csak részben liberalizált piacon is.

27 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis a támogatási programok esetében a Bizottság szorítkozhat a szóban forgó program jellemzőinek tanulmányozására, amikor a határozat indokolásában azt mérlegeli, hogy e program az általa előírt alkalmazási módok jellemzői folytán előnyt biztosít-e a kedvezményezetteknek a versenytársaikhoz képest, továbbá olyan jellegű-e, hogy azokat a vállalkozásokat részesíti előnyben, amelyek részt vesznek a tagállamok közötti kereskedelemben. Így a Bizottság az ilyen programra vonatkozó határozatban nem köteles elemzést lefolytatni az e program alapján nyújtott valamennyi egyedi támogatásról. Csak a támogatások visszatérítésének szakaszában lesz szükséges minden egyes érintett vállalkozás egyedi helyzetének vizsgálata (lásd ebben az értelemben: 2011. június 9-i Comitato „Venezia vuole vivere” és társai kontra Bizottság ítélet, C-71/09 P, C-73/09 P és C-76/09 P, EU:C:2011:368, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Következésképpen, mielőtt visszatéríttetnék az előnyt, az érintett tagállam nemzeti hatóságai minden egyes egyedi esetben kötelesek megvizsgálni, hogy a nyújtott támogatás kedvezményezettje tekintetében alkalmas volt-e arra, hogy torzítsa a versenyt és érintse a tagállamok közötti kereskedelmet (lásd ebben az értelemben: 2011. június 9-i Comitato „Venezia vuole vivere” és társai ítélet kontra Bizottság, C-71/09 P, C-73/09 P és C-76/09 P, EU:C:2011:368, 64. és 115. pont).

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ahhoz, hogy valamely nemzeti intézkedést „állami támogatásnak” lehessen minősíteni, nem azt kell megállapítani, hogy a támogatás ténylegesen érinti-e a tagállamok közötti kereskedelmet, és hogy ténylegesen torzult-e a verseny, hanem csak azt kell megvizsgálni, hogy e támogatás érintheti-e a kereskedelmet, és torzíthatja-e a versenyt (2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet, C-74/16, EU:C:2017:496, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Különösen, ha a tagállam által nyújtott támogatás valamely vállalkozás helyzetét megerősíti a tagállamok közötti kereskedelemben versenytársaival szemben, a támogatást olyannak kell tekinteni, mint amely érinti e kereskedelmet. E tekintetben nem szükséges, hogy a kedvezményezett vállalkozások saját maguk részt vegyenek a tagállamok közötti kereskedelemben. Ha ugyanis egy tagállam támogatást nyújt vállalkozások számára, ez fenntarthatja vagy növelheti a belföldi

tevékenységet, ami azzal a következménnyel jár, hogy a más tagállamokban letelepedett vállalkozásoknak csökken a lehetősége arra, hogy az adott tagállam piacára léphessenek (2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet, C-74/16, EU:C:2017:496, 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 Következésképpen az a feltétel, miszerint a támogatásnak olyan jellegűnek kell lennie, hogy érintse a tagállamok közöti kereskedelmet, nem függ attól, hogy a nyújtott közlekedési szolgáltatások helyi vagy regionális jellegűek-e (2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet, C-280/00, EU:C:2003:415, 82. pont; 2015. január 14-i Eventech ítélet, C-518/13, EU:C:2015:9, 69. pont).

32 A verseny torzítására vonatkozó feltétellel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy azok a támogatások, amelyek a vállalkozás által rendes tevékenysége vagy mindennapos üzletvezetése keretében általában viselendő költségek csökkentésére irányulnak, főszabály szerint torzítják a verseny feltételeit (2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet, C-74/16, EU:C:2017:496, 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 A jelen ügyben láthatóan nem vitatott, hogy azon társadalombiztosítási járulékok, amelyek tekintetében az ANM az alapügyben vitatott csökkentések kedvezményében részesült, olyan költségek, amelyeket szokásosan viselnie kell mindennapos üzletvezetése vagy rendes tevékenységei keretében.

34 Ezzel szemben, az ANM mind a kérdést előterjesztő bíróság, mind pedig a Bíróság előtt azt állította, hogy az 1997 és 2001 közötti időszakban semmiféle versenynek nem volt kitéve az alapügyben szóban forgó helyi tömegközlekedési szolgáltatások tekintetében, és ugyanebben az időszakban a helyi tömegközlekedés olasz piaca még részben sem volt liberalizált.

35 Az ANM-mel szemben az olasz kormány ugyanakkor arra hivatkozott a Bíróság előtt, hogy az alapügyben szóban forgó időszakban a tömegközlekedés olasz piaca nyitva állt a verseny előtt. Ezenfelül e kormány szerint Olaszországban semmiféle, az ilyen szolgáltatásokra vonatkozó tilalom nem volt alkalmazandó más tagállamok gazdasági szereplőire, és volt arra példa, hogy ilyen gazdasági szereplők nyújtották e szolgáltatásokat.

36 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy 1995-től kezdődően több tagállam megkezdte egyes szállítási piacainak a más tagállamokban letelepedett vállalkozások részéről támasztott verseny előtti megnyitását, így számos vállalkozás már a származási tagállamtól eltérő tagállamokban is nyújt városi, elővárosi vagy regionális személyszállítási szolgáltatásokat (lásd ebben az értelemben: 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet, C-280/00, EU:C:2003:415, 79. pont).

37 Azon kérdést illetően, hogy az ANM ki volt-e téve a versenynek vagy sem az alapügyben szóban forgó helyi tömegközlekedési szolgáltatásokat illetően, a Bírósághoz benyújtott iratokból egyértelműen az tűnik ki, hogy e szolgáltatásokat kizárólagos jelleggel és közvetlenül ítélték oda az ANM részére anélkül, hogy előzetesen közbeszerzési eljárás lefolytatására került volna sor.

38 Mindazonáltal ezen iratok egyikéből sem következik, hogy a nápolyi önkormányzat törvényi vagy rendeleti intézkedések értelmében lett volna köteles e szolgáltatásokat kizárólagos jelleggel odaítélni e társaság számára, ily módon ezen önkormányzat e szolgáltatások nyújtását egy másik szolgáltatónak is odaítélhette volna, elsősorban közbeszerzési eljárás megszervezésével, amelyen így – amint arra az olasz kormány is hivatkozott a Bíróság előtt – más tagállamok gazdasági szereplői is részt vehettek volna.

39 Márpedig, amint azt a főtanácsnok is kiemelte indítványának 33–35. és 38. pontjában, ilyen törvényi vagy rendeleti kötelezettség hiányában meg kell állapítani, hogy lehetséges volt a verseny az alapügyben szóban forgó szolgáltatások tekintetében, ily módon nem zárható ki sem az, hogy a társadalombiztosítási járulékok csökkentése, amelynek az ANM volt a kedvezményezettje, előnyt

biztosított e vállalkozás számára potenciális, akár más tagállamokból származó versenytársaival szemben, és az sem, hogy – következésképpen – e csökkentések torzították a versenyt e piac tekintetében és érintették a tagállamok közötti kereskedelmet.

40 Ennek megfelelően a kérdést előterjesztő bíróság – az egyetlen olyan bíróság, amely az alapjogvitát közvetlenül ismeri – feladata, hogy elvégezze az annak meghatározásához szükséges vizsgálatokat, hogy az alapügyben szóban forgó időszak során a helyi tömegközlekedés olasz piaca nyitva állt-e a verseny előtt, tehát lehetővé tette a más tagállamokból származó gazdasági szereplők számára, hogy az alapügyben szereplő szolgáltatások biztosítása érdekében felkínálják e szolgáltatások nyújtását, illetve hogy a nápolyi önkormányzatra vonatkozott-e olyan törvényi vagy rendeleti köztelezettség, hogy e szolgáltatásokat az ANM számára ítélje oda kizárólagos jelleggel.

41 Ezenfelül, a főtanácsnok által az indítványának 40. és 41. pontjában kiemelt, az ANM jogállására vonatkozó körülményekre, valamint az alapügyben szóban forgó szolgáltatásokra vonatkozó szerződés tartalmára figyelemmel adott esetben szintén a kérdést előterjesztő bíróság feladata az annak meghatározásához szükséges vizsgálat elvégzése, hogy az ANM az 1997 és 2001 közötti időszakban végzett-e tevékenységet más, a tényleges verseny számára nyitott termékpiacon, szolgáltatások piacán vagy további más földrajzi piacon.

42 Ha ugyanis bizonyítást nyer, hogy az ANM ezen időszak során e más piacokon is végzett tevékenységet, nem zárható ki, hogy a társadalombiztosítási járulékok azon csökkentései, amelyeknek e vállalkozás volt a kedvezményezettje az alapügyben szóban forgó olasz szabályozás alapján, torzították a versenyt és érintették a tagállamok közötti kereskedelmet e más piacokon, feltéve hogy e tevékenységek nem részesültek az említett csökkentésekben, és kizárt a kereszttámogatások minden kockázata annak bizonyításával, hogy egy megfelelően elkülönített könyvelés biztosítja azt, hogy az említett támogatásokat nem a hivatkozott tevékenységekhez használták fel (lásd ebben az értelemben 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet, C-74/16, EU:C:2017:496, 51. pont; 2019. január 23-i, Fallimento Traghetti del Mediterraneo ítélet, C-387/17, EU:C:2019:51, 42. pont).

43 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálat fenntartásával – a 2000/128 határozatot úgy kell értelmezni, hogy az alkalmazható az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan vállalkozásra, amely egy önkormányzat általi közvetlen odaítélés alapján, kizárólagossággal helyi tömegközlekedési szolgáltatásokat nyújtott, és amely egy olyan nemzeti szabályozás értelmében részesült a társadalombiztosítási járulékok csökkentésének kedvezményében, amelyet e határozat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésével részben összeegyeztethetetlennek nyilvánított.

## A költségekről

44 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

**A kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálat fenntartásával az Olaszország által a foglalkoztatás támogatása érdekében nyújtott támogatásról szóló, 1999. május 11-i 2000/128/EK bizottsági határozatot úgy kell értelmezni, hogy az alkalmazható az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan vállalkozásra, amely egy önkormányzat általi közvetlen odaítélés alapján, kizárólagossággal helyi tömegközlekedési szolgáltatásokat nyújtott, és amely egy olyan nemzeti**

**szabályozás értelmében részesült a társadalombiztosítási járulékok csökkentésének kedvezményében, amelyet e határozat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésével részben összeegyeztethetetlennek nyilvánított.**

Aláírások